

Skælvere og skænkestuer

Niels Lyngsø

Sære kristne trossamfund er ikke det første jeg tænker på når jeg vågner om morgenen. Derfor er mit kendskab til kvækere så perifer at jeg indtil for nylig havde glemt hvad jeg vidste engang, nemlig at ordet er en håndfast fordanskning af *quakers*, „skælvere“. – At der findes en særligt dirrende fraktion kaldet *shaking quakers*, har jeg til gengæld aldrig vidst. Ikke før Søren Ulrik fortalte mig det.

I oktober 2005 skulle jeg på et refugieophold i Hudson River Valley, et par timers kørsel nord for New York City, og Søren Ulrik var fuld af forslag til hvad jeg kunne se derovre. Foruden ahorntræernes buldrende farvebrand, Emily Dickinsons hjem i Amherst og Stephen Kings revir oppe i Maine, var det altså denne ejendommelige sekt han fremhævede. Og et kort øjeblik overvejede jeg næsten at aflægge de rystende skælvere i *up state* New York et besøg, så smittende var hans skælmske begejstring i telefonen.

Ganske som andre samler på frimærker eller fossiler, samler Søren Ulrik på kristne trossamfund. Og som alle sande samlere kan han umiddelbart placere ethvert af sine samlerobjekter, både historisk og i en systematik. Når han selv har været ude at rejse og man spørger ham om hvad han har oplevet i Island, Estland eller USA, nævner han altid kirker som noget af det første; for uanset hvor i verden han er, opsøger han det stedlige gudshus for ved selvsyn at opleve hvilken afart af kristentroen der dyrkes her.

Selv dyrker Søren Ulrik sin egen lutherske afart; men intet kunne ligge ham mere fjernt end at forsøge at omvende en vantro som mig til den tro der er hans. Begreber som syndsbevidsthed, tilgivelse og troens nådegave interesserer ham på et filosofisk niveau hvor ugrundelige og teologisk ukyndige personer sagtens kan snakke med.

*

For det meste går vi når vi snakker – timelange aftenture gennem det indre København, ud over Østerbro eller Frederiksberg. Nogle gange bilder jeg mig ind at turen afspejler samtalen der både kan bevæge sig i lange lige stræk som Sølvgade eller Sortedams Dossering, og ad alle mulige snørklede om- og genveje. Vi skal ingen steder hen, men det er abeskønt at gå (som Per Højholt cirka sagde), og når jeg kommer hjem igen og lister ind i lejligheden til den sovende familie, har jeg næsten glemt hvor vi gik. Men jeg ved at vi var forbi både gudstro, psykoanalyse og politik, jeg ved vi endnu en gang var omkring poesien, og så kan jeg mærke den der herlige summen i kroppen der kommer når man er blevet godt gennemrusket af latter.

Dét bliver man sammen med Søren Ulrik, for han er fuld af skæve anekdoter og skamløse brandere – for eksempel betegner han sig selv som et „umailende væsen“ fordi han ikke har nogen internetopkobling. På et tidspunkt udvekslede vi omskrivninger af „at brække sig“ („at tale flydende svensk“, „at være ude og tale i den store telefon“ osv.), og i det hele taget samler Søren Ulrik på alskens sprogbrokker: Han kan huske et hav af træffende replikker andre folk har fyret af (med en samlers omhu sørger han altid for at nævne ophavsmanden), og så har han et forbløffende talent for at imitere stemmer: Jørgen Leth, Dan Turèll, Claus Carstensen ... Med sit vid og sit spil-levende fjæs kunne han faktisk være blevet en ret god stand-up'er hvis ikke poesien havde lokket ham på afveje.

Også når snakken bevæger sig i mere alvorlige retninger, går Søren Ulrik efter den prægnante frasering. Jeg er sikker på jeg ikke er den eneste der har oplevet hvordan han undervejs i en samtale finder eller finpudser en af de spidsformuleringer man senere kan støde på i hans essays. Blandt de sprogbrokker han har stablet op i hjerneboksen, er der også en betragtelig samling af citater fra litteraturen – ikke kun vers, også prosa. Det kan være en malende personbeskrivelse hos Chandler eller Pontoppidan, eller en smældende strofe af Jacobsen eller Kingo.

For Kingos vedkommende er det ikke kun velkendte salmevers

han kan citere, men også møgsofle digte og ætsende smædevers. Kingo er én af Søren Ulriks absolutte yndlingsforfattere, og det tror jeg blandt andet skyldes at han hos den store barokdigter ser en præcis artikulation af en dobbelthed han kender fra sig selv – en dobbelthed der er så selvfølgelig at kun de mest fordomsfulde ateister ikke kan se den: Bare fordi man tror på Gud, behøver man jo ikke være nogen hellighat; side om side med den rene tro må man også stå ved – og i et vist omfang give efter for – sin lyst til at vælte sig i snavset, alt det forgængelige og forfængelige. Som der står i *Det skabtes vaklen* om de gamle mænd: „de vil ha medaljer, de vil ha fiske/ og de vil ha ret“. Når det gælder Søren Ulrik (der holder meget af tanken om at være en gammel mand) kan man føje „etnisk dansk grisemad og skummende fadøl“ til listen.

Det kommer vi heller ikke udenom på gåturene gennem byen hvor vi foruden Livet og Døden og Kunsten og Kærligheden også altid lige må forbi Søhesten, Vinstuen Bastholm, Holsteins Bodega eller et af de andre gamle københavnerværtshuse som Søren Ulrik har et forbløffende godt kendskab til – skumle skænkestuer der på et facadeskilt kan fremsætte det foruroligende løfte at „så længe der drikkes, lukker vi ikke“. Det er mærkelige, eksotiske steder hvor jeg aldrig selv ville finde på at komme, steder med fedtede ølbrikker på de mørke borde, jukeboks i hjørnet og meget solide stamgæster.

Noget af det herlige ved Søren Ulrik er at lige så meget gnist og gejst han har når man snakker med ham, lige så utilbøjelig er han til at missionere for sin egen overbevisning, hvad enten det gælder gudstro, politik eller litteratur. Vi har nogle ret dybtgående uenigheder, blandt andet om poetikalske spørgsmål, men det er saglige uenigheder som aldrig har ført til personlig konflikt.

Når jeg nævner det, er det fordi det ifølge en udbredt forestilling om litterær arvefølge burde være sådan at jeg som „halvfemserdigter“ gjorde oprør mod „firserdigteren“ Søren Ulrik: Enhver ny generation skal som bekendt begå kollektivt fadermord på den foregående (og dernæst kaste sig ud i et internt slagsmål om hvem der skal arve gården).

At jeg aldrig har følt trang til at begå dét mord, tror jeg hænger sammen med en afgørende ændring i „arvefølgeloven“: Efter

firserdigterne kom der ikke en ny markant generation; „halvfemserdigterne“ var aldrig en samlet gruppe, men en håndfuld ret forskelligeartede forfattere. Og selv om enkelte af mine jævnaldrende myrder derudad (og ihærdigt har forsøgt at få gang i det interne generationslagsmål), er det som om den gamle enstrengede generationskæde hvor „slægt skal følge slægters gang“, er blevet sprængt eller spredt. Ligesom inden for mode og musik er det også i litteraturen blevet sværere at udpege en dominerende strømning i det stadigt mere forgrenede delta af retro-dit og neo-dat og de mest uventede krydsninger. Derfor er det blevet vanskeligere at orientere sig i slægtsforholdene (papfædre, halvbrødre, løjerlige fætre) – men det er også blevet mindre vigtigt. Vi er her jo alle sammen, hver med *sin* gakkede gangart.

Og jeg er simpelthen så glad for at jeg af og til kan gå en tur med Søren Ulrik. Med ham kan man få dén kvalificerede og fordomsfri samtale om litteratur (og alt mulig andet) som man nogle gange kan savne i den offentlige debat.

*

Da jeg kom hjem fra mit refugieophold i Hudson River Valley, var der nogle voldsomme omvæltninger i mit liv – et ordentligt jordskælv der rystede mig i en sådan grad at man skulle tro jeg var en *shaking quaker*. En af dem der virkelig stillede op da det så sortest ud, var Søren Ulrik; med sin ro og sin rummelighed fik han min verden til at vakle lidt mindre (og heldigvis er dét der ramlede sammen, nu ved at blive stablet op igen).

Endnu en ting jeg indtil for nylig ikke vidste om kvækere, er at ordet oprindeligt var et øgenavn som skælverne efterhånden tog til sig. Deres eget, officielle navn var og er stadig „Vennernes Samfund“, og det lyder jo som noget man godt kunne tænke sig at være del af – ja, som noget man *er* del af når man er så heldig at have Søren Ulrik som ven. Måske er vi i virkeligheden kvækere. Rystende.